

Akt. nr. \

RIGSADVOKATEN

Justitsministeriet
Lovafdelingen

Jmt. modt.
30 NOV. 2005

DATO 30. november 2005

JOURNAL NR.
RA-2003-120-0013

BEDES ANFØRT VED SVARSKRIVELSER

+ bilag

SAGSBEHANDLER: LW

RIGSADVOKATEN

FREDERIKSHOLMS KANAL 16
1220 KØBENHAVN K

TELEFON 33 12 72 00

FAX 33 43 67 10

Anvendelsen af varetægtsfængsling i isolation i 2004

1. Indledning

1.1. Lovgrundlaget

Ved lov nr. 428/2000 blev reglerne for anvendelse af varetægtsfængsling i isolation skærpet, herunder den tidsmæssige begrænsning for anvendelsen af isolation. Formålet med ændringerne var bl.a. at begrænse antallet og varigheden af varetægtsfængslinger i isolation. Loven trådte i kraft den 1. juli 2000.

Den tidsmæssige begrænsning for anvendelsen af isolation fremgår af retsplejelovens § 770 c, der har følgende ordlyd:

"§ 770 c. Hvis sigtelsen angår en lovovertrædelse, som efter loven ikke kan medføre fængsel i 4 år, må isolation ikke finde sted i et sammenhængende tidsrum på mere end 4 uger.

Stk. 2. Hvis sigtelsen angår en lovovertrædelse, som efter loven kan medføre fængsel i 4 år eller derover, men ikke fængsel i 6 år, må isolation ikke finde sted i et sammenhængende tidsrum på mere end 8 uger.

Stk. 3. Hvis sigtelsen angår en lovovertrædelse, som efter loven kan medføre fængsel i 6 år eller derover, må isolation ikke finde sted i et sammenhængende tidsrum på mere end 3 måneder. Retten kan dog undtagelsesvis tillade, at en isolation udstrækkes ud over 3 måneder, hvis afgørende hensyn til forfølgningen gør fortsat isolation påkrævet, uanset den tid arrestanten hidtil har været isoleret.

Stk. 4. Hvis arrestanten er under 18 år, må isolation i ingen tilfælde finde sted i et sammenhængende tidsrum på mere end 8 uger."

Justitsministeriets
Lovafdeling

12/2005-739-29

Det fremgår af lovforarbejderne, at muligheden for at dispensere fra 3-måneders fristen er meget begrænset. Justitsministeriet har således anført, at anvendelse af isolation ud over 3 måneder må forudsætte, at det ikke kan bebrejdes politiet eller anklagemyndigheden, at efterforskningen ikke har gjort det muligt at tilvejebringe den fornødne bevissikring inden udløbet af den normale frist. En fravigelse af 3-måneders fristen kan på den baggrund efter forarbejderne komme på tale i to situationer.

For det første - og navnlig - når der er tale om alvorlig, grænseoverskridende kriminalitet, hvor der på grund af sagens internationale forgreninger er behov for efterforskning i udlandet. Det kan være tilfældet i sager om organiseret narkotikakriminalitet. Uanset det stigende internationale politimæssige samarbejde og en løbende tilpasning af reglerne om gensidig bistand ved efterforskning af straffesager er det erfaringsmæssigt fortsat meget tidskrævende at få gennemført efterforskning i udlandet, uden at det kan bebrejdes danske myndigheder.

RIGSADVOKATEN

SIDE 2

For det andet kan der undtagelsesvis forekomme sager, der ikke kræver efterforskning i udlandet, men hvor helt særlige grunde fører til, at isolation er påkrævet ud over 3 måneder. Det må forudsætte, at det på grund af kriminalitetens art og karakter må antages, at de sigtede i særlig grad kan - og vil - modvirke efterforskningen.

Det er i forarbejderne i øvrigt understreget, at proportionalitetsreglen får stigende betydning, jo længere isolationen udstrækkes. I de tilfælde, hvor det er påkrævet, at sigtede forbliver i isolation, må en hurtig berømmelse af domsforhandlingen til gengæld prioriteres meget højt af både anklagemyndigheden, forsvarerne og retterne, så isolationsperioden på denne måde bliver så kort som mulig.

Med henblik på at sikre en meget restriktiv praksis med hensyn til anvendelse af isolation ud over 3 måneder blev der efter vedtagelsen af lovforslaget etableret en ordning, hvorefter der skal ske forelæggelse for Rigsadvokaten, *inden* der i retten nedlægges påstand om fortsat anbringelse i isolation ud over 3 måneder. Der vil således kun kunne nedlægges påstand i retten om fravigelse af 3-måneders fristen, hvis Rigsadvokaten efter en gennemgang af sagen har erklæret sig enig i, at de restriktive betingelser herfor er opfyldt. Også yderligere fristforlængelser efter 3-måneders fristen skal forelægges Rigsadvokaten. Denne ordning er udmøntet i Rigsadvokatmeddelelse 2/2000, pkt. 2.2.

1.2. Indberetningsordningen

Det fremgår af forarbejderne til loven, at Justitsministeriet løbende vil følge udviklingen i antallet og varigheden af isolationsfængslinger. Justitsministeriet har endvidere anmodet Strafferetsplejeudvalget om at vurdere, om reglerne har haft den tilsigtede virkning, således at Strafferetsplejeudvalgets udtalelse kan foreligge, når de nye regler om isolation har været i kraft i 5 år.

Justitsministeriet anmodede på den baggrund ved skrivelse af 16. juni 2000 Rigsadvokaten om at iværksætte en løbende statistikindsamling vedrørende udviklingen og varigheden af isolationsfængslinger, således at Justitsministeriet én gang om året, frem til Strafferetsplejeudvalgets udtalelse foreligger, modtager oplysning om udviklingen på området. Den første orientering skulle gives, når oplysningerne for år 2001 forelå.

Ved skrivelser af 30. september 2002, 13. oktober 2003 og 25. november 2004 redegjorde jeg for varetægtsfængsling i isolation i henholdsvis 2001, 2002 og 2003.

På den baggrund sendes vedlagt en række bilag (bilag A – F), der indeholder nærmere oplysninger og statistik om varetægtsfængsling i isolation i 2004. Bilagene kommenteres kort nedenfor.

RIGSADVOKATEN

SIDE 3

2. Statistiske oplysninger om varetægtsfængsling i isolation 2004

2.1. Datagrundlaget

Det bemærkes indledningsvis, at udformningen af den foreliggende statistik og tilvejebringelsen af datagrundlaget er fastlagt efter drøftelser med Justitsministeriet, Direktoratet for Kriminalforsorgen og Rigspolitechefen og efter forelæggelse for Strafferetsplejeudvalget.

De statistiske oplysninger har for de tidligere år været udformet i overensstemmelse med de nævnte drøftelser.

Oplysningerne til brug for statistikken for 2004 er nu udtrukket fra politiets journalsystem (POLSAS). Der kan herom nærmere henvises til redegørelsen fra Justitsministeriets Forskningsenhed i bilag A, afsnit 1 om datagrundlaget.

Forskningsenheden anfører således bl.a., at dette i princippet kunne tænkes at betyde, at indberetningen er mere fuldstændig end tidligere. På den anden side er der efter Forskningsenhedens opfattelse ikke noget, der umiddelbart peger på, at ændringen i indberetningsformen har påvirket sammenligneligheden af statistikken over tid.

2.2. Antallet og varigheden af isolationsfængslinger samt antallet af varetægtsfængslinger fordelt på politikredse

Det samlede antal varetægtsfængslinger i isolation fremgår af bilag A, tabel 1. Det fremgår heraf, at der i 2004 var i alt 580 afsluttede isolationsfængslinger.

Regional fordeling

Det fremgår endvidere af oplysningerne i denne tabel, at 281 isolationsfængslinger, svarende til ca. 48,5 % af samtlige isolationsfængslinger i 2004, fandt sted i Københavns politikreds, mens antallet af isolationsfængslinger i de øvrige politikredse var væsentligt lavere. F.eks. udgjorde antallet af isolationsfængslinger i Århus, Odense og Aalborg 5% (i alt 29) af samtlige isolationsfængslinger.

Varighed

Varigheden af varetægtsfængslinger i isolation fremgår af bilag A, tabel 1. Heraf fremgår, at 335 varetægtsfængslinger i isolation, svarende til ca. 58% af det samlede antal isolationsfængslinger, blev afsluttet inden for 4 uger, at 438 isolationsfængslinger, svarende til ca. 75 ½ % af det samlede antal isolationsfængslinger, blev afsluttet inden for 8 uger, og at 564 isolationsfængslinger, svarende til ca. 97 % af det samlede antal isolationsfængslinger, blev afsluttet inden for 3 måneder. Statistikken vedrørende isolation udover 3 måneder er behandlet nedenfor under pkt. 2.6. For så vidt angår isolation af unge under 18 år henvises til pkt. 2.4 nedenfor.

RIGSADVOKATEN

Gennemsnitlig varighed

Gennemsnitligt varede isolationsfængslingerne i år 2004 i 36 dage, jf. bilag A, tabel 2. Isolationsfængslingerne varede i årene 2001-2003 i gennemsnit henholdsvis 28 dage (2001), 30 dage (2002) og 37 dage (2003). Der kan herom henvises til Bilag B.2.

SIDE 4

2.3. Kriminalitetens art sammenholdt med varigheden af isolationsfængslinger

Kriminalitetens art sammenholdt med varigheden af isolationsfængslinger fremgår af bilag A, tabel 2.

Det fremgår bl.a. af bilaget, at 60% af alle isolationsfængslede i 2004 var sigtet for narkotikakriminalitet, ca. 11% var sigtet for anden berigelseskriminalitet end røveri, ca. 10% var sigtet for røveri, ca. 8% var sigtet for manddrab og ca. 7% var sigtet for vold. Andre 1% var sigtet for dokumentfalsk og ca. 1 ½ % var sigtet for voldtægt og andre seksualforbrydelser.

Endvidere fremgår det af bilag A, tabel 2, at den gennemsnitlige varighed af isolationsfængslingerne i 2004 var højest ved manddrab (48 dage), narkotikakriminalitet (40 dage) og røveri (36 dage).

Forskningsenheden har bemærket, at den faldende andel af isolationsfængslede sigtet for narkotikakriminalitet for 2004 i forhold til 2003 har givetvis indvirket på faldet i den gennemsnitlige varighed af isolationsfængslingerne i 2004.

2.4. Isolationsfængsling af unge under 18 år

Det følger af forarbejderne til reglerne om isolationsfængsling, at der bør udvises meget stor tilbageholdenhed med at anvende isolation af personer under 18 år, og at der kun i sjældne undtagelsestilfælde kan blive tale om isolation og da kun i helt kortvarige perioder. Det følger endvidere af retsplejelovens § 770 c, stk. 4, at isolation af en person under 18 år i ingen tilfælde må finde sted i et sammenhængende tidsrum på mere end 8 uger.

Som det fremgår af bilag A, afsnit 4, var der i 2004 fire sager med i alt fem afsluttede isolationsfængslinger af personer under 18 år.

Tre af disse unge var isolationsfængslet i sager om røveri af grov karakter efter straffelovens § 288, stk. 2. To af dem var sigtet i samme sag. Én af de sigtede var ved isolationsfængslingens begyndelse 17 år og 4 måneder og de to andre 17 år og 9 måneder. De var isolationsfængslet i henholdsvis 14 dage, 25 dage og 50 dage.

En fjerde ung var isolationsfængslet, sigtet for manddrab. Han var 17 år og 6 måneder og var isoleret i 4 dage. Den sidste af de unge isolationsfængslede var sigtet for indbrudstyveri. Isolationsfængslingen begyndte et par dage inden personen fyldte 17 år og varede 8 dage.

I perioden 2001-2003 var der henholdsvis en afsluttet isolationsfængsling (2001), tre (2002) og fem (2003) af personer under 18 år. I 2001 varede isolationsfængslingen i 15 dage. De tre afsluttede isolationsfængslinger i 2002 varede henholdsvis 35 dage, 15 dage og 41 dage. De fem afsluttede isolationsfængslinger i 2003 varede henholdsvis 27 dage (3 personer), 13 dage (1) og 28 dage (1). Den sidstnævnte person fyldte dog 18 år, efter at han havde været isoleret i en uge.

RIGSADVOKATEN

SIDE 5

2.5. Antallet af isolationsfængslinger sammenholdt med antallet af varetægtsfængslinger (årsopgørelse)

Bilag C.1. indeholder oplysninger for 2001-2004 om det samlede antal påbegyndte varetægtsfængslinger og det samlede antal afsluttede isolationsfængslinger i absolutte tal og i procent af det samlede antal varetægtsfængslinger. Bilaget er udarbejdet på grundlag af oplysninger i bilag A og oplysninger fra politiets statistikker, jf. noten til tabel 1 i bilag A.

Bilag C.2. indeholder for årene fra 1983 til 2000 Direktoratet for Kriminalforsorgens opgørelse af antallet af afsluttede isolationsfængslinger sammenholdt med antallet af varetægtsfængslinger de pågældende år.

Som det fremgår af bilag C.1. og C.2., er det samlede antal afsluttede isolationsfængslinger i overensstemmelse med lovens formål faldet væsentligt i de senere år. Der er dog sket en markant stigning i 2004.

I årene 1990 - 1997 lå antallet af isolationsfængslinger pr. år på mellem ca. 1100 og ca. 1300. Der var 1030 afsluttede isolationsfængslinger i 1998, 818 i 1999, 618 i 2000, 553 i 2001, 501 i 2002 og 476 i 2003, svarende til et fald fra 1998 til 2003 på knap 54%. Antallet af isolationsfængslinger er således mere end halveret fra 1998 til 2003. Stigningen fra 2003 til 2004 er 22%.

Endvidere fremgår det af bilag C.1. og C.2., at andelen af isolationsfængslede i forhold til det samlede antal varetægtsfængslinger er faldet forud for og efter lovændringen fra 15,2% i 1998 til 12,7% i 1999, til 10,4% i 2000, til 9,5% i 2001, til 8,2% i 2002, og 7,7% i 2003. I år 2004 er der igen sket en stigning, således at andelen af af-

sluttede isolationsfængslinger i dette år udgjorde 9,8% og dermed det højeste antal siden år 2000.

2.6. Isolation ud over 3 måneder

Ifølge retsplejelovens § 770 c, stk. 3, må isolation ikke finde sted i et sammenhængende tidsrum på mere end 3 måneder. Retten kan dog undtagelsesvis tillade, at en isolation udstrækkes ud over 3 måneder, hvis afgørende hensyn til forfølgningen gør fortsat isolation påkrævet, uanset den tid arrestanten hidtil har været isoleret. Denne mulighed gælder i sager, hvor sigtelsen angår en lovovertrædelse, som efter loven kan medføre fængsel i 6 år eller derover. Anmodningen til retten om varetægtsfængsling i isolation udover 3 måneder skal som anført godkendes af Rigsadvokaten.

RIGSADVOKATEN

SIDE 6

Det fremgår af bilag A, tabel 1, at der i 2004 var 16 personer, der var varetægtsfængslet i isolation ud over 3 måneder. Heraf var seks personer sigtet for manddrab. Fire var sigtede for røveri, tre for narkotikakriminalitet og tre for vold. De 16 personer er fordelt på otte sager.

I 2001 var otte personer, i 2002 var fire personer og i 2003 var 21¹ personer varetægtsfængslet i isolation ud over 3 måneder.

Bilag D indeholder en nærmere beskrivelse af de otte sager, hvor sigtede i 2004 blev varetægtsfængslet i isolation ud over 3 måneder. Oplysningerne i dette bilag er tilvejebragt fra de konkrete sager, der har været forelagt for Rigsadvokaten i medfør af Rigsadvokatmeddelelse nr. 2/2000 om forelæggelse af isolationsfængsling ud over 3 måneder.

Det bemærkes, at kun tre af de nævnte otte sager blev forelagt for Rigsadvokaten inden udløbet af 3-månedersfristen for alle sigtede. I flere sager har der dog været forelæggelse af efterfølgende fristforlængelser. I en sag har der ikke været forelæggelse af efterfølgende fristforlængelser.

Retningslinierne i Rigsadvokatmeddelelse nr. 2/2000 om forelæggelse af sager om isolation ud over 3 måneder er indskærpet ved Rigsadvokaten Informerer nr. 33/2005.

Som det fremgår af bilag D, har varetægtsfængslingen i isolation i disse sager haft en varighed af mellem 3 måneder og 1 dag og 7 måneder og 9 dage. Gennemsnitligt har isolationsfængslingen haft en varighed af ca. 4 måneder og 5 dage.

Udover de i bilag D nævnte sager, har Rigsadvokaten i 2004 endvidere fået forelagt to sager, hvor indstillingen om isolation ud over tre måneder ikke kunne tiltrædes. Den ene sag vedrørte en person, der var sigtet for overtrædelse af straffelovens § 191 ved-

---

¹ Korrigeret i forhold til Rigsadvokatens redegørelse for isolationsfængslinger i 2003 på baggrund af nye oplysninger.

rørende hash. Rigsadvokaten fandt ikke, at betingelserne for rent undtagelsesvist at påstå isolation ud over tre måneder var opfyldt. Den anden sag vedrørte to personer, der var sigtet for manddrab efter straffelovens § 237. Rigsadvokaten fandt ikke, at indstillingen kunne tiltrædes på det foreliggende grundlag og anmodede via statsadvokaten om yderligere oplysninger om perspektivet i sagen og grundene til, at det ikke havde været muligt at tilvejebringe den fornødne bevissikring inden udløbet af 3 måneders fristen. Indstillingen om isolation blev herefter frafaldet.

Endvidere har Rigsadvokaten fået forelagt en sag, hvor de to sigtede alligevel blev udtaget af isolation inden for tre måneder.

RIGSADVOKATEN

2.7. Belægsstatistikker udarbejdet af Direktoratet for Kriminalforsorgen

SIDE 7

Direktoratet for Kriminalforsorgen har udarbejdet vedlagte bilag E og F over belægget af varetægtsarrestanter og arrestanter i isolation.

Bilag E er en statistik over belægget af varetægtsarrestanter og arrestanter i isolation efter rettens bestemmelse i kriminalforsorgens institutioner opgjort ugevis for 2004.

Bilag F er en belægsstatistik, der viser det gennemsnitlige antal varetægtsarrestanter og arrestanter i isolation efter rettens bestemmelse opgjort pr. år for perioden 1983 – 2004.

Henning Fode

JUSTITSMINISTERIETS FORSKNINGSENHED

November 2005

STATISTIK OM ISOLATIONSFÆNGSLING

I forlængelse af ændringen af reglerne om varetægtsfængsling i isolation i 2000 er det besluttet, at der skal gennemføres en løbende statistikindsamling, således at Justitsministeriet én gang om året modtager oplysninger om anvendelsen af isolationsfængsling.

I det følgende redegøres for de statistiske oplysninger for år 2004. Data til brug for statistikken er indhentet af Rigsadvokaten og bearbejdet af Justitsministeriets Forskningsenhed.

1. Datagrundlaget

Oplysninger til brug for denne statistik er tilvejebragt ved, at de enkelte politikredse er anmodet om at indberette samtlige *afsluttede isolationsfængslinger* i 2004. Indberetningen omfatter oplysninger om start- og slutdato for isolationsfængslingen, den fængsledes alder og arten af den kriminalitet, den isolationsfængslede er sigtet for.

Mens oplysningerne fra politikredsene i de tidligere år primært er indberettet ved at udfylde et spørgeskema, udsendt af Rigsadvokaten, stammer næsten alle oplysninger for 2004 fra udtræk fra POLSAS i de enkelte politikredse, idet politikredsene nu anvender sig af et særligt registreringsmodul for isolationsfængslinger. Det kunne i princippet tænkes at betyde, at indberetningen bliver mere fuldstændig, idet den samtidige registrering af sager i POLSAS mindsker risikoen for, at politiet glemmer at indberette sager. Eftersom også en meget stor del af indberetningerne om isolationsfængsling i 2003 skete ved hjælp af udtræk fra POLSAS, og eftersom antallet af isolationsfængslinger fra 2002 til 2003 mindskede, er der dog ikke umiddelbart noget, der tyder på, at ændringen i indberetningsformen har påvirket sammenligneligheden af denne statistik over tid, for så vidt angår antallet af isolationsfængslinger.

Der kan derimod være lille et problem med sammenligneligheden af kriminalitetens art over tid. I de tidligere år har de indberettende myndigheder manuelt angivet, hvilken kriminalitet den isolationsfængslede er sigtet for. I data fra POLSAS for 2004 er alene angivet den journalkode, som indeholder oplysninger om kriminalitetens art. Det har imidlertid i de tidligere år kunnet konstateres, at der ikke altid er overensstemmelse mellem journalkodens oplysninger om kriminalitetens art og de oplysninger herom, den indberettende myndighed har angivet. Det har i de hidtidige årlige statistikker været den type kriminalitet, den indberettende myndighed har angivet, der er anvendt. Denne ændring i registrering af kriminalitetens art vil som sagt nok kun influere i ringe grad på sammenligneligheden over tid.

2. Antallet og varigheden af isolationsfængslinger og antallet af varetægtsfængslinger fordelt efter politikreds

Fra politikredsene er der modtaget oplysninger om i alt 580 afsluttede isolationsfængslinger i 2004. Dette er en stigning på 22 pct. i forhold til 2003, hvor der var 476 isolationsfængslinger. I 2001 var dette tal 553 og i 2002 501. Tendensen har altså været et fald i antallet af isolationsfængslinger fra 2001 til 2003, mens der fra 2003 til 2004 er sket en markant stigning.

Tabel 1 viser isolationsfængslingens varighed i 2004.

I gennemsnit har 9,8 pct. af de varetægtsfængslede i 2004 været anbragt i isolation, hvilket repræsenterer en stigning i andelen af isolationsfængslinger. I 2001 var andelen således på 9,5 pct., i 2002 på 8,2 pct. og i 2003 på 7,7 pct.

Tabel 1. Antallet og varigheden af isolationsfængslinger og antallet af varetægtsfængslinger fordelt på politikreds

Politikreds	Varetægtsfængslinger	Afsluttede isolationsfængslinger	Varighed af isolationsfængslinger						
			1-7 dage	8-14 dage	15-28 dage	29-42 dage	43-56 dage	57 dage - 3 mdr.	over 3 mdr.
København	1.428	281	23	61	60	31	16	88	2
Frederiksberg	98	11		5	3	1	2		
Gentofte	46	6	4				2		
Lyngby	88	10	1	5	1	3			
Gladsaxe	139	33	1	14	8	2	4	4	
Hvidovre	75	4		2	2				
Glostrup	249	15		9	4				2
Tårnby	47	1		1					
Helsingør	152	12	2	7	2			1	
Hillerød	120	6	2	4					
Frederikssund	81	19		4	1		4	7	3
Roskilde	127	14	1	3	1	1	3	2	3
Køge	104	18	2	9	3	1		2	1
Holbæk	86	1			1				
Kalundborg	27	9		4	1	1		3	
Ringsted	76	11		6	1		2	2	
Slagelse	143	20	2	4		3	3	8	
Næstved	79	4		3	1				
Vordingborg	69	3			1		1	1	
Nykøbing F.	93	9		3	3	1	2		
Nakskov	152	11	1	2	7		1		
Bornholm	31	7	1	1			1	1	3
Odense	281	11		9				2	
Svendborg	57	-							
Nyborg	46	-							
Assens	44	4		2		1	1		

Middelfart	32	-							
Sønderborg	44	5			1		4		
Gråsten	123	6		6					
Tønder	33	2						2	
Haderslev	52	2		1		1			
Ribe	33	-							
Esbjerg	142	3	2	1					
Varde	51	-							
Fredericia	77	-							
Kolding	79	-							
Vejle	71	1					1		
Horsens	85	3			2	1			
Herning	59	-							
Ringkøbing	32	4			3	1			
Holstebro	79	-							
Århus	375	16	2	5	5		2		2
Odder	36	-							
Silkeborg	25	3				1	2		
Randers	94	1		1					
Grenå	24	3		1				2	
Viborg	51	1			1				
Skive	27	1	1						
Thisted	39	-							
Løgstør	34	-							
Aalborg	116	2				1	1		
Hobro	47	7	3		2		1	1	
Frederikshavn	54	-							
Hjørring	55	-							
I alt	5.907	580	48	173	114	50	53	126	16

* Oplysninger om antal varetægtsfængslede stammer fra Rigspolitiet. Tallene vedrører påbegyndte varetægtsfængslinger.

Variationen mellem politikredsene med hensyn til anvendelse af isolationsfængslinger er ganske stor. Kalundborg Politikreds har den største andel isolationsfængslinger i forhold til antallet af varetægtsfængslinger, idet en tredjedel af de varetægtsfængslede har været anbragt i isolation. Det samme var tilfældet i både 2002 og 2003. Gladsaxe Politikreds har andenpladsen med 24 pct. isolationsfængslede, mens Frederikssund Politikreds indtager en tredjeplads med 23 pct. Andelen er nogenlunde lige så høj for Bornholm Politikreds. I København, der har den femtestørste andel isolationsfængslede, har knap 20 pct. af de varetægtsfængslede været anbragt i isolation.

I den anden ende af skalaen befinder der sig 14 politikredse (Svendborg, Nyborg, Middelfart, Ribe, Varde, Fredericia, Kolding, Herning, Holstebro, Odder, Thisted, Løgstør, Frederikshavn, Hjørring), som slet ikke anvendte sig af isolationsfængsling i 2004. Én af disse – nemlig Frederikshavn Politikreds – har heller ikke i årene 2001-2003 anvendt isolationsfængsling.

4. Isolationsfængsling af unge under 18 år

I 2004 har fem personer under 18 år været anbragt i isolation i forbindelse med en varetægtsfængsling.

Tre af disse unge har været isolationsfængslet i sager om røveri af grov karakter (§ 288, stk. 2); to af dem har været i sag sammen. Den yngste, der var 17 år og 4 måneder, da isolationsfængslingen påbegyndtes, sad isolationsfængslet i 14 dage. De to øvrige røverisigtede var begge 17 år og 9 måneder og var isolationsfængslet i henholdsvis 25 og 50 dage.

En fjerde ung – på 17 år og 6 måneder – var anbragt i isolation i fire dage i forbindelse med en sigtelse for manddrab, mens den femte af de unge var isolationsfængslet i forbindelse med en sigtelse for indbrudstyveri. Isolationsfængslingen begyndte et par dage inden, personen fyldte 17 år, og varede otte dage.

Antallet af afsluttede isolationsfængslinger fordelt efter varighed i perioden 1983-2000.

	1-14 dage	15-29 dage	1<2 mdr	2<4 mdr	4<6 mdr	>=6 mdr.	I alt	Gnsl. dage
1983	1087	441	235	120	34	19	1936	...
1984	970	303	189	96	38	25	1621	...
1985	758	260	149	79	11	6	1263	...
1986	743	251	198	75	17	13	1297	...
1987	702	306	216	66	20	18	1328	...
1988	665	352	224	90	22	13	1366	26.9
1989	537	293	218	108	29	16	1201	30.8
1990	514	289	167	101	33	35	1139	35.6
1991	497	286	194	110	36	20	1143	33.4
1992	572	240	171	107	41	13	1144	30.6
1993	647	274	182	117	16	15	1251	28.5
1994	630	293	199	119	28	26	1295	31.3
1995	552	234	184	123	22	27	1142	33.1
1996	522	243	195	120	32	13	1125	33.1
1997	466	274	170	136	31	19	1096	34.5
1998	431	273	158	116	32	20	1030	34.4
1999	374	181	147	86	26	4	818	31.8
2000	281	144	125	52	15	1	610	28.1

Kilde: Kvartalsindberetninger over afsluttede enrumsanbringelser efter rettsens bestemmelse 1983 - 2000.

Note: Oplysninger om den gennemsnitlige varighed af isolationsfængslinger før 1988 foreligger ikke.

Antallet af afsluttede isolationsfængslinger fordelt efter varighed i perioden 2001-2004

Varighed	1-7 dage	8-14 dage	15-28 dage	29-42 dage	43-56 dage	57 dage - 3 mdr.	Over 3 mdr.	Gennem- snit i da- ge
2001	70	173	132	57	42	71	8	28
2002 ¹	52	143	128	66	39	69	4	30
2003	28	142	109	52	39	85 ²	21 ²	37
2004	48	173	114	50	53	126	16	36

¹ I ét tilfælde har isolationsfængslingen været afbrudt og herefter genoptaget. I tabellen er isolationsperioderne registreret særskilt. Der er derfor registreret i alt 501 isolationsfængslinger vedrørende i alt 500 personer.

² Korrigeret på baggrund af nye oplysninger i forhold til Rigsadvokatens redegørelse for isolationsfængslinger i 2003. Justitsministeriets Forskningsenhed har oplyst, at korrektionen ikke medfører ændringer i de gennemsnitlige tal for 2003.

Det samlede antal påbegyndte varetægtsfængslinger samt det samlede antal afsluttede isolationsfængslinger i absolutte tal og i % af det samlede antal varetægtsfængslinger for 2001 - 2004:

År	Antal varetægtsfængslinger ¹	Antal afsluttede isolationsfængslinger ²	Isolationsfængslede i % af varetægtsfængslinger
2001	5.839	553	9,5%
2002	6.086	501	8,2 %
2003	6.202	476	7,7 %
2004	5.907	580	9,8 %

¹Kilde: Politiets statistikker, jf. noten til tabel I i bilag A

²Kilde: Som opgjort i bilag A, Statistik om isolationsfængsling, Justitsministeriets Forskningsenhed.

Det samlede antal varetagtsfængslinger, samt det samlede antal afsluttede isolationsfængslinger, absolut og i % af det samlede antal varetagtsfængslinger. Perioden 1983-2000.

År	Antal varetagtsfængslinger	Antal afsluttede isolationsfængslinger	Isolationsfængslede i % af varetagtsfængslinger
1983	5485	1936	35.31
1984	5164	1621	31.41
1985	4902	1263	25.81
1986	5074	1297	25.61
1987	5512	1328	24.11
1988	5989	1366	22.81
1989	5665	1201	21.21
1990	5296	1139	21.51
1991	5620	1143	20.31
1992	6017	1144	19.01
1993	6407	1251	19.51
1994	6127	1295	21.11
1995	5681	1142	20.11
1996	6410	1125	17.61
1997	6821	1096	16.11
1998	6789	1030	15.21
1999	6443	810	12.71
2000	5935	610	10.41

Kilde: Politiets og Kriminalforsorgens årsberetninger samt politiets virksomhedsregnskab

Isolation ud over 3 måneder

Rigsadvokaturen har fået indberettet otte sager med i alt 16 sigtede, der har været isolationsfængslet ud over 3 måneder i 2004. Isolationsperioderne strækker sig fra 3 måneder og 1 dag til 7 måneder og 9 dage. Gennemsnitligt har de 16 sigtede været isoleret i ca. 4 måneder og 5 dage.

I fem sager skete der på grund af en ekspeditionsfejl ikke forelæggelse for rigsadvokaturen, inden påstanden om isolation ud over 3 måneder blev fremsat over for retten.

Den ene sag blev først forelagt for Rigsadvokaten, da de sigtede havde været varetægtsfængslet i isolation i over tre måneder. Efter Rigsadvokaten havde anmodet om en redegørelse, besluttede politimesteren at udtage de pågældende af isolation.

Den anden sag blev forelagt for Rigsadvokaten, efter at sigtede havde været isoleret i mere end 4 måneder. Rigsadvokaten besluttede, at fristen for isolationsfængsling ikke skulle søges forlænget ved næste frist.

Den tredje sag blev forelagt for Rigsadvokaten umiddelbart, efter at den ene sigtede havde været isolationsfængslet i mere end 3 måneder. De efterfølgende forlængelser vedrørende denne sigtede og den anden sigtede i sagen blev alle forelagt Rigsadvokaten, der tiltrådte indstillingerne om fortsat isolation.

Den fjerde sag blev forelagt for Rigsadvokaten, efter at sigtede havde været isolationsfængslet i mere end 3 måneder. Det lykkedes at få sagen domsforhandlet inden næste fristforlængelse.

Den sidste sag blev først indberettet til Rigsadvokaten, efter de pågældende var udtaget af isolationen.

Herudover har der i en enkelt sag ikke været forelæggelse af efterfølgende forlængelser af fristerne.

Om de otte sager kan oplyses følgende:

Sag nr. 1 (RA-2004-5141-0007)

- Isolationsfængsling i 6 måneder
- 1 person
- røverier

- Isolationsfængsling i 5 måneder og 24 dage
- 1 person
- røverier

De to personer A og B var sigtet for røverier/røveriforsøg. Der var i alt 5 sigtede arresteranter i sagskomplekset og flere uidentificerede medgerningsmænd på fri fod. Den ene havde nægtet at udtale sig. Den anden havde erkendt sig delvis skyldig i et røveri, men havde herudover nægtet at udtale sig. Rigsadvokaten tiltrådte fortsat varetægtsfængsling i isolation ud over tre måneder.

Ved efterfølgende fristforlængelser blev spørgsmålet om fortsat isolation ikke forelagt Rigsadvokaten. Rigsadvokaten var dog orienteret om, at den ene blev fortsat varetægtsfængslet i isolation, idet han med Procesbevillingsnævnets tilladelse kærede én af de senere fængslingskendelser til Højesteret.

Højesteret stadfæstede ved kendelse af 7. marts 2005 Østre Landsrets kendelse af 25. marts 2004. Højesteret henviste til, at der under sagens efterforskning løbende var rejst sigtelse mod A for yderligere røveriforhold, som indgik i et større sagskompleks med flere medgerningsmænd, hvoraf nogle på tidspunktet for landsrettens kendelse var kendte, andre ukendte. Samtidig havde A ikke ønsket at afgive forklaring. På denne baggrund fandt Højesteret, at der var grund til at antage, at A – hvis der var mulighed derfor – både ville og kunne påvirke opklaringen af særdeles alvorlig, personfarlig og samfundsskadelig kriminalitet. Med disse bemærkninger tiltrådte Højesteret, at betingelserne for isolation var opfyldt, og at der forelå så afgørende hensyn til forfølgningen, at det var påkrævet undtagelsesvis at udstrække isolationen ud over 3 måneder.

A og B blev ved Østre Landsrets dom af 1. marts 2005 idømt henholdsvis fængsel i 9 år og fængsel i 5 år og 6 måneder.

Sag nr. 2 (RA-2004-5141-0008)

- Isolationsfængsling i 3 måneder og 9 dage
  - 2 personer
  - Grov vold efter straffelovens § 245, stk. 1.
-
- Isolationsfængsling i 3 måneder og 8 dage.
  - 1 person
  - Grov vold efter straffelovens § 245, stk. 1.

Sagen drejede sig om tre personer A, B og C, der var sigtet for under varetægtsfængsling/afsoning i et arresthus i forening med to medgerningsmænd at have overfaldet en medindsat med adskillige slag og spark i ansigtet og på kroppen. Baggrunden for volden var, at forurettede var sigtet for voldtægt. Medgerningsmændene var på tidspunktet for indberetningen til Rigsadvokaten undvejet, den ene for 2. gang.

Sagen var ikke inden fristforlængelsen den 29. april 2004, hvor isolationsfængslingen blev forlænget ud over 3 måneder, forelagt for Rigsadvokaten. Byrettens kendelse om fortsat isolationsfængsling var stadfæstet af landsretten. Rigsadvokaten anmodede via statsadvokaten vedkommende politimester om nærmere at redegøre for, hvilke afgørende hensyn til forfølgningen, der gjorde fortsat isolation påkrævet. Politimesteren besluttede herefter efter nærmere overvejelser at udtage de sigtede af isolation.

A, B og C blev ved Retten i Rønnes dom af 21. maj 2004 idømt fængsel i henholdsvis 6 måneder, 10 måneder og 6 måneder (B havde yderligere forhold). A og B ankede til Østre Landsret, der ved dom af 4. november 2004 ændrede straffene til fængsel i henholdsvis 8 måneder og 1 år.

Sag nr. 3 (RA-2004-5141-0010)

- Isolationsfængsling i 5 måneder og 7 dage
- 1 person
- Manddrab efter straffelovens § 237

Sagen vedrørte en person, der var sigtet for manddrab, og som ikke havde villet udtale sig til sagen, medmindre han fik kendskab til de forklaringer, som andre havde afgivet. Endvidere havde sigtede via et brev forsøgt at formå en anden person til at påvirke vidner i sagen.

Forlængelsen af isolationen ud over 3 måneder og to efterfølgende forlængelser skete på grund af en ekspeditionsfejl uden forudgående forelæggelse for Rigsadvokaten.

Sagen blev forelagt for Rigsadvokaten den 27. maj 2004. Den 28. maj 2004 stadfæstede Østre Landsrets byrettens seneste kendelse om isolationsfængsling. Rigsadvokaten besluttede, at fristen for isolationsfængsling ikke skulle søges forlænget, når den udløb den 8. juni 2004.

Ved Østre Landsrets dom af 21. december 2004 blev sigtede fundet skyldig i overtrædelse af straffelovens § 246, jf. § 245, stk. 1, og idømt fængsel i 8 år.

Sag nr. 4 (RA-2004-5141-0011)

- Isolationsfængsling i 7 måneder og 9 dage
- 1 person
- Manddrab efter straffelovens § 237 og bombesprængning efter straffelovens § 183, stk. 2, jf. stk. 1.

- Isolationsfængsling i 6 måneder og 8 dage
- 1 person
- Manddrab efter straffelovens § 237 og bombesprængning efter straffelovens § 183, stk. 2, jf. stk. 1.

Sagen drejede sig om to personer A og B, der var sigtet for efter forudgående planlægning og tilrettelæggelse i forening med flere uidentificerede medgerningsmænd at have sprængt en bombe i en personbil på parkeringspladsen foran et amtssygehus. Eksplosionen var rettet mod bilens fører, der blev dræbt. Begge sigtede var medlemmer af en rockergruppe. Der var tale om en meget omfattende sag. De sigtede afviste enhver form for medvirken til efterforskningen.

Ved en fristforlængelse den 8. juni 2004, hvor isolationen for så vidt angår A blev forlænget ud over tre måneder, skete der ikke forinden forelæggelse for Rigsadvokaten.

Sagen blev herefter forelagt Rigsadvokaten med indstilling om fortsat isolation af både A og B. Rigsadvokaten tiltrådte indstillingen.

Rigsadvokaten tiltrådte også ved senere fristforlængelser indstillingen om fortsat isolation, bl.a. på baggrund af oplysninger om konkrete trusler og forsøg på påvirkning af vidner. Der var forsøgt bevissikring, hvilket kun var tilladt delvis, ligesom en planlagt indenretlig afhøring af et vidne måtte aflyses, da vidnet meldte sig syg.

Østre Landsret besluttede den 4. november 2004, at de pågældende skulle udtages af isolation, efter at statsadvokaten havde meddelt, at der ville blive rejst tiltale mod de pågældende for bl.a. manddrab.

Ved Østre Landsrets dom af 13. juni 2005 blev de pågældende fundet skyldig i manddrab efter straffelovens § 237 og bombesprængning efter straffelovens § 183, stk. 2, jf. stk. 1, og idømt fængsel på livstid. Strafadmålingen er anket til Højesteret.

Sag nr. 5 (RA-2004-5141-0013)

- Isolationsfængsling i 3 måneder og 15 dage
- 2 personer
- Forsøg på særligt farligt røveri og vold af særlig farlig karakter

Sagen drejede sig om to personer A og B, der bl.a. var sigtet for forsøg på særligt farligt røveri i forening og efter forudgående aftale, idet de havde forsøgt at begå røveri i en købmandsforretning, hvor de indfandt sig iført masker og medbringende to oversavede skarpladte jagtgeværer. De var endvidere sigtede for vold af særlig rå, brutal eller farlig karakter, ved i forbindelse med røveriforsøget at have skudt en ansat, der prøvede at flygte og løb med ryggen til. Den ansatte blev ramt i benet med 25 hagl, hvorved hun pådrog sig skade og varige mén.

Vidneforklaringer fra to centrale vidner var undtaget fra aktindsigt i medfør af retsplejelovens § 729 c, stk. 1, nr. 3 og 4. Politiet havde begæret vidnerne afhørt indenretligt uden de sigtedes og forsvarernes tilstedeværelse. En ansøgning fra den særligt beskikkede advokat efter retsplejelovens § 784 om tilladelse til at indbringe begge spørgsmål for Højesteret var indgivet til Procesbevillingsnævnet. Der forelå oplysning om, at A flere gange havde været i besiddelse af en mobiltelefon i arresten, og at han senest havde forsøgt at skaffe sig et alibi for gerningstidspunktet. B havde fremsat truende bemærkninger mod vidner i udsmyglede breve. Rigsadvokaten tiltrådte indstilling om fortsat isolation for begge sigtede.

Ved senere fristforlængelser tiltrådte Rigsadvokaten også indstillingen om fortsat isolation. Det fremgik af sagen, at man havde forsøgt bevissikring af vidners forklaringer.

Østre Landsret bestemte ved kendelse af 10. september 2004, at de sigtede skulle udtages af isolation, idet det i mellemtiden var afgjort, at to vidner, der nægtede at udtale sig ved indenretligt forhør, ikke skulle tages i forvaring.

A og B blev ved Retten i Frederikssunds dom af 4. maj 2005 idømt fængsel i henholdsvis 3 år og 3 år og 4 måneder.

Sag nr. 6 (RA-2004-5141-0015)

- Isolationsfængsling i 3 måneder og 19 dage
- 1 person
- Narkotikakriminalitet og vidnetrusler efter straffelovens § 123

Sagen vedrørte en person, der var sigtet for narkotikakriminalitet og anstiftelse af vidnetrusler bl.a. mod en medgerningsmand, der forventedes at afgive en for sigtede belastende forklaring. Østre Landsret havde ved kendelse af 29. juni 2005 stadfæstet byrettens bestemmelse om isolationsfængsling. Landsretten fandt efter sagens alvorlige karakter og indholdet af de meddelelser, som sigtede havde udvekslet med andre, at der var såvel grundlag som behov for at opretholde bestemmelsen om isolation.

Forlængelsen af isolation ud over tre måneder den 20. juli 2004 skete på grund af en ekspeditionsfejl uden forudgående forelæggelse for Rigsadvokaten. Sagen blev forelagt for Rigsadvokaten med henblik på yderligere forlængelse, men det lykkedes at få sagen domsforhandlet inden fristens udløb.

Ved dom af 11. august 2004 blev sigtede idømt 2½ års fængsel.

Sag nr. 7 (RA-2004-5141-0017)

- Isolationsfængsling i 3 måneder og 1 dag
- 3 personer
- Manddrab og usømmelig omgang med lig

- Isolationsfængsling under 3 måneder
- 2 personer
- Manddrab og usømmelig omgang med lig

Sagen drejede sig om fem personer, der var varetægtsfængslet som sigtede for drab eller medvirken til drab og usømmelig omgang med lig ved med skud at have dræbt en person og efterfølgende at have anbragt liget i en kummefryser. Der var afgivet divergerende forklaringer. En sigtet havde oprindeligt erkendt at have skudt, men siden trukket forklaringen tilbage, hvorefter en anden havde erkendt at have skudt – dog uden drabsforsæt.

Sagen blev forelagt Rigsadvokaten med indstilling om fortsat isolation, idet de divergerende forklaringer kun kunne afklares gennem afhøring af de sigtede. Det var navnlig manglende afhøringer omkring de økonomiske oplysninger, der begrundede ønsket om fortsat fængsling i isolation. Rigsadvokaten tiltrådte indstillingen under henvisning til sagens alvor og det forhold, at politimesteren var fuldt ud opmærksom på, at isolationsfængsling ikke alene kan bero på divergenser i forklaringer.

Ved Østre Landsrets dom af 28. oktober 2005 blev de sigtede idømt henholdsvis fængsel i 7½ år, 5½ år, 4 år, 5½ år og 4 år.

Sag nr. 8. (RA-2005-5141-0024)

- Isolation i 3 måneder og 10 dage
- 2 personer
- Narkotikakriminalitet

De to personer var sigtede i et større kompleks vedrørende overtrædelse af straffelovens § 191 for omfattende indførsel og overdragelse af hash fra Holland til Danmark til en større personkreds eller mod betydeligt vederlag.

Sagen blev først indberettet til Rigsadvokaten, efter at de pågældende var udtaget af isolation.

De sigtede blev ved Retten i Århus dom af 5. januar 2005 idømt fængsel i henholdsvis 4 år (fællesstraf) og 3 år og 6 måneder. De sigtede ankede til Vestre Landsret, der ved dom af 3. maj 2005 stadfæstede byrettens dom.

Den manglende forelæggelse er drøftet med politimesteren.

Direktoratet for Kriminalforsorgen
Statistiksektionen

Antal varetægtsarrestanter i isolation.
Absolut og i % af det samlede antal varetægts-
arrestanter. 2004. Opgjort dagligt - beregnet som ugegennemsnit

	Gennemsnit		
	Antal		%
	Men	Men	
01-01-04			
01-02-04	1075	50	4.7
01-03-04	1056	52	4.9
01-04-04	1049	59	5.6
01-05-04	1072	60	5.6
01-06-04	1086	59	5.5
01-07-04	1081	57	5.3
01-08-04	1089	64	5.8
01-09-04	1106	66	6.0
01-10-04	1109	61	5.5
01-11-04	1111	55	5.0
01-12-04	1105	55	5.0
02-01-04	1126	82	7.3
02-02-04	1117	90	8.1
02-03-04	1126	94	8.4
02-04-04	1123	92	8.2
02-05-04	1144	95	8.3
02-06-04	1146	98	8.6
02-07-04	1138	107	9.4
02-08-04	1118	107	9.6
02-09-04	1095	84	7.6
02-10-04	1097	58	5.3
02-11-04	1084	57	5.2
02-12-04	1090	59	5.4
03-01-04	1112	55	5.0
03-02-04	1114	44	3.9
03-03-04	1093	39	3.6
03-04-04	1066	34	3.2
03-05-04	1038	39	3.7
03-06-04	1006	34	3.4
03-07-04	1021	32	3.1
03-08-04	1018	31	3.0

(Continued)

Kilde: Direktoratet for Kriminalforsorgen

**Direktoratet for Kriminalforsorgen
Statistiksektionen**

Antal varetægtsarrestanter i isolation.

Absolut og i % af det samlede antal varetægtsarrestanter. 2004. Opgjort dagligt - beregnet som ugegennemsnit

Kommune	2004		
	Antal	Uge	%
Ålborg	1021	35	3.4
Århus	1033	33	3.2
Bjergshøj	1058	32	3.0
Bjerringhøj	1070	31	2.9
Bjerringhøj	1076	33	3.1
Bjerringhøj	1085	36	3.3
Bjerringhøj	1068	43	4.0
Bjerringhøj	1081	42	3.9
Bjerringhøj	1072	46	4.3
Bjerringhøj	1082	53	4.9
Bjerringhøj	1069	56	5.2
Bjerringhøj	1083	66	6.1
Bjerringhøj	1110	81	7.3
Bjerringhøj	1117	78	7.0
Bjerringhøj	1122	77	6.9
Bjerringhøj	1122	77	6.8
Bjerringhøj	1131	78	6.9
Bjerringhøj	1141	76	6.7
Bjerringhøj	1128	67	5.9
Bjerringhøj	1110	69	6.2
Bjerringhøj	1084	59	5.5
Bjerringhøj	1059	52	4.9